

VERNEPLIKTS- PROGRAMMET

Innleiing

Vernepliktsprogrammet er ei oppsummering av sentrale synspunkt og krav til dei vernepliktige. Tanken med programmet er å gjeva nye soldatar og tillitsmenn ei grei oversikt over soldatpolitikken, slik at ein lettare og snøggare skal koma inn i arbeidet med å få sakene gjennomført.

Hovudvekta er lagt på å få ei grei og stutt utforming av programmet. Dei som ynskjer å setja seg grundigare inn i kvar sak kan studera møtepapira frå landskonferansen o.l.

Vernepliktsprogrammet skal delast ut til alle nye mannskap både ved sesjon og fyrstegongsinnrykk. Det skal vidare vera fast standardmatriell i «dokumentsamlinga» hjå alle tillitsmenn.

Vernepliktsprogrammet er delt inn i fem kapitel:

1. AKSJONSPROGRAM

Her er dei viktigaste sakene ein skal ha gjennomført til neste Landskonferanse.

2. DEMOKRATISKE RETTAR

Denne delen, som tek opp prinsipielle sider ved det å vera soldat, omhandlar politiske- og juridiske rettar og rettar som er knytt til velferda.

3. ØKONOMISKE KRAV

Det prinsipielle synet til dei vernepliktige på økonomiske spørsmål vert teke opp her. I tillegg kjem andre einskilde krav om økonomisk status.

4. RETTLEIING FOR TILLITSMENNA

Denne delen av programmet summerer opp røynsler som tillitsmenn har gjort i arbeidet sitt.

5. YMSE FORSVARS-POLITIKK

Forsvars politikk som er aktuell for soldatane sin situasjon vert teke opp her.

Dette er det første vernepliktsprogrammet som er vedteke på ein Landskonferanse. Det er naturleg at seinare Landskonferansar reviderar programmet i samsvar med kritikk som måtte koma og dei røynsler som vert gjorde.

FORORD

Forsvarsdepartementet har godkjent at følgende forord blir tatt med i programmet: I det vernepliktsprogram som herved foreligger er to av Landskonferansen 75's henstillinger om programposter utelatt: «Ingen tropper mot folket i sosiale konflikter» og «Anerkjenn adgang til ordrenekt på samvittighetsgrunner». I henhold til Forsvarsdepartementets avgjørelse faller disse postene utenfor rammen av Tillitsmannsordningens virkeområde slik det er fastsatt gjennom Stortingets behandling.

De vernepliktige i LTF beklager dette i et vedtak i LTF samtidig som de under tilbakekomst til departementet straks trykke og sende ut programmet slik det etter dette foreligger.

FORSLAG TIL AKSJONSPROGRAM

Aksjonsprogrammet tek opp dei mest sentrale sakene for dei vernepliktige. Desse skal soldatane og deira tillitsmenn arbeida for fram til neste Landskonferanse.

Aksjonsprogrammet skal vera ei praktisk prioritering av dei krav som vert tekne opp i vernepliktsprogrammet. Aksjonsprogrammet må vera ei hjelpe mot at interessesekampen til soldatane vert oppsplitta og tannlaus, slik at «1000 krav kokar vekk i kålen». Det har vore ein tendens til no.

På den andre sida må ikkje dette verta oppfatta slik at soldatane og tillitsmennna ikkje kan ta opp andre saker enn dei som er nemnde i aksjonsprogrammet.

Dei viktigaste sakene som vart vedtekne på Landskonferansen 1975:

1) 1000 kroner i dimmepengar.

Fleirtallet av soldatane går ut i arbeidslivet etter dimmisjon. Det er mange som ikkje har jobb, og det er jamnast vanskelig å få arbeid på heimstaden «på dagen».

2) 6-8 gratis heimreiser i månaden.

Alt etter om ein har 12 eller 15 månader teneste. Perm på heimstaden er i dag den

beste velferd soldatane har. I Sverige har soldatane allereie fått ei gratis heimreise kvar månad. To av reisene må føre til minst 84 timer på heimstaden i tillegg til langpermane.

3) 25 kroner i dagpengar for korporaler og meinige.

Det er heva over tvil at dei fleste soldatar i dag tapar på å gjera militærteneste. Vi meiner prinsipielt at alle vernepliktige, utan omsyn til kva rang dei har skal ha like mykje i dagpengar.

4) Hansaming av Stortingsmelding 74 i haustsesjonen 1975.

Stortingsmelding 74 tek opp reglane for politisk arbeid i Forsvaret. Denne stortingsmeldinga er vorte seinka gong på gong. På tre Landskonferansar har de vernepliktige til no gått inn for full organisasjonsfridom i det militæret.

5) Lik arbeidstid for befal og meinige, og vederlag for pliktig overtid.

6) Vanleg nattperm og bruk av sivile kler i leiren etter endt teneste.

Desse og liknande tiltak, som vert nemnde i Forsvarssjefen sitt direktiv om innhaldet av tenesta, må verta gjeldande reglar for alle avdelingar. (evt. unnatak må håndsamst særskilt, ikkje omvendt, slik det er i dag).

7) I tillegg til desse 6 punkta røysta også Landskonferansen 75 over spørsmålet om politisk arbeid i Forsvaret.

I samla plenum, der både befal og meinige røysta, vart fylgjande vedteke: «Soldatane skal i fridida gjevest dei same rettane som sivile, så langt dette kan sameinast med Forsvaret sine oppgåver. Fri politisk aktivitet vert **avist**».

I ei separat røysting, der berre dei vernepliktige tok del, vart fylgjande **vedteke**: «Full organisasjons-, tale- og trykkefridom på fridida.»

DEMOKRATISKE RETTAR

Dei vernepliktige må så langt som råd ha dei same rettar som sivile arbeidstakarar. I dette ligg at allmene demokratiske, organisatoriske, økonomiske og sosiale rettar i det sivile liv også må gjelde innanfor det militæret.

Unnateke her er streikeretten.

Landskonferansen 75 held fast på tidlegare vedtak om at alle vernepliktige skal ta stilling til prinsippet om å rekna vernepliktia som arbeid. Landskonferansen meiner diskusjonen mellom dei vernepliktige om prinsippet bør styrkast både lokalt og sentralt. Synet til soldatane i denne saka bør oppsummerast på Landskonferansen 76. Bakgrunnen for at soldatane må ta stilling til spørsmålet bygget på vedtak frå Landskonferansen 75, som slår fast at skilnaden mellom det sivile og militære livet må vera så liten som mogeleg.

POLITISKE RETTAR

På Landskonferansen 75 var det et fleirtal som gjekk imot at ein skulle ha høve å skipa politiske lag innan militært område. I separat røysting mellom dei vernepliktige sendemenna var det derimot fleirtall for dette prinsippet.

Leiravisene må opnast for alt stoff som dekker reglar for god presseskikk — også stoff av politisk karakter.

Soldatane må ha rett til å halda møte og å spreia opplysningsmateriell inne i leiren på fritida.

Dette er grunnleggjande dersom ytringsretten skal sikra.

JURIDISKE RETTAR

Landskonferansen 75 vedtok å halde dette punktet ope inn til vidare. Arsaka var dels at saka var dårlig førebudd og diskutert mellom soldatane, dels at det var tidsnaud på Landskonferansen.

Landskonferansen 76 må vedta innholdet i dette avsnittet.

SIVILE RETTAR I DAGLEGLIVET

Reglane som styrer det daglege livet i leiren må ha praktisk verdi, og ikkje først og fremst ha discipliner natur.

Reglane om «Innhaldet for tenesta» må endrast. Dei punkt som sjefen idag kan gjennomføra må få meir generell ramme.

Dette gjeld spesielt:

- generell nattperm
- sivile kler i leiren etter at tenesta er slutt
- slutt på militær melde- og helseplikt
- soldatane avgjer om roma kan pyntast.

Reglementet for perm må endrast kraftig:

- Mengda av fridagar må aukast frå 12 til 24 for mannskap med 12 mnd teneste og frå 15 til 30 for dei med 15 mnd. teneste.
- Laurdagar må ikkje telja med under oppsparing av permisjon, sjølv om ein søker vekesluttpermisjon med fri påfylgjande mandag.
- Det må innførast generell laurdagsfrei i alle avdelingar som ikkje har vakt og arbeidsfrei i avdelingar som har vakt der som mannskapa ynskjer det.

Soldatane må så langt råd er koma inn under **lova om arbeidsmiljø**.

Det må innførast lik arbeidstid pr. veke mellom befal og meinige. Overtid ut over dette må gjevast attende i form av fri? (avpassering) eller økonomiske godtgjerder.

Reglane for ulykkesforsikring til dei vernepliktige må utvidast til å gjelda 24 timer i døgeret, kvar dag under heile tenesta.

ØKONOMI

Som soldatar godkjenner vi plikta å gjera førstegongsteneste i Forsvaret. Men vi godtak ikkje at denne plikta skal føra til økonomisk tap for oss soldatar. Verneplikt må ikkje tyda det same som tvungne tap av pengar.

Det er spesielt vanskeleg å godta at verneplikta skal vera eit økonomisk tap om ein jamfører med det sivile livet, når berre ca. 1/4 av norsk ungdom gjer militærtjeneste.

Vi krev at ingen soldat må stå dårligare økonomisk når han sluttar tenesta som då han byrja.

Landskonferansen 75 drøfta prinsippet om inntekta til dei vernepliktige skal koma gjennom løn. Dei fleste soldatar er arbeidungdom. I den perioden dei gjer militærtjeneste skulle dei eigentlig ha vore i arbeid. På denne bakgrunn vedtok Landskonferansen at ein i det komande året skal vurdera og diskutera kor vidt dagpengar skal skiftast ut med reell løn. Endleg avgjer skal takast på neste landskonferanse.

Landskonferansen vedtok fylgjande om korleis desse krava skal dekkast:

«Utgiftene til Forsvaret utgjer i dag ein stor del av staten sin samla utgifter. Landskonferansen meiner prinsippet at forsvarsbudsjettet ikkje skal aukast. Dekking av økonomiske krav må skje innanfor rama av det forsvarsbudsjettet vi har i dag.»

Landskonferansen vedtok ei heil rekke med økonomiske krav. Samla oversikt over desse finn ein i referata frå Landskonferansen.

Her vil vi spesielt nemna:

- På kort sikt må vernepliktige med 12/15 mnd. teneste få rett til 6/8 gratis heimreiser.
 - Soldatane må få 50% rabatt på fast plass på sivile fly i rute og 75% på sjansebillett.
 - Det må verta 50% rabatt på alle rutebåtar.
 - På lengre sikt må dei vernepliktige få rett til gratis reise på alle offentlege kommunikasjonsmiddel.
 - Dei vernepliktige må få 1000 kroner i dimmisjonsstønad.
- Dagpengane må aukast til 25 kroner.
- Det må setjast i gong ein forbrukargranskning for soldatar slik at ein kan få ein eigen soldatindeks. Den må vera grunnlaget for løyvingane til soldatane.
- Det må verta eit allment sjøtillegg for vernepliktige i sjøforsvaret og eit øvings-tillegg på minst 50% av dagpengane for folk i dei andre forsvarsgreinene.
- Den økonomiske og sosiale skilnaden mellom korporalar, visekorporalar og meininga må falla vekk.
- Forsørgjerstønaden må aukast slik at den svarar til dei røynde utgiftene som forsørgjerplikta fører med seg.
- Giftte og ugifte må stillast likt med omsyn til bustøtte.
- Den private delen av bustøtta må takast vekk.
- Kantineprisane i Statens Kantiner i Forsvaret må skjerast ned med minst 20%.
- Grunnsatsen i kostøret må aukast monaleg.
- Alle økonomiske ytingar til vernepliktige i Forsvaret må indeksregulerast automatiskt kvar gong konsumprisindeksen stig med meir enn tre poeng.

RETTEIING FOR TILLITSMENNA

Denne retteiinga for tillitsmenna er kome i stand etter dei røynsler ein har hausta siste åra.

Oppsummeringa av røynslene har sjølv sagt ikkje status som nokon instruks men uttrykkjer synet frå Landskonferansen på korleis tillitsmannsarbeidet bør drivast.

1. VALG AV TILLITSMENN skal skje seinast tre veker etter innrykk. Det er rimeleg at mannskapa får greie på korleis kvar einskild kandidat stiller seg til dei ulike soldatpolitiske spørsmål. Av den grunn kan det vera nyttig å ta utgangspunkt i holdinga til Vernepliktsprogrammet, og ikkje minst i Retteiinga for Tillitsmenna, når ein skal vurdera kandidatare til vervet. Ein kan ikkje godta at tillitsmannen vert avsett av andre enn dei vernepliktige mannskapa som valte han.

Tillitsmannskurs skal haldast seinast ei veka etter at valet har vore. Den lokale tillitsmannen tilpassar oppleget til dei lokale tilhøva.

2. TILLITSMANNEN MA HA EIT NÆRT FORHOLD TIL MANNSKAPA: Det beste er at ein får **faste møte** mellom tillitsmannen og mannskapet han representerer. Dette må gjelda både innanfor troppa og for heile kompaniet.

Tillitsmenna må vera lojale overfor soldatane og **retta seg etter vedtak på allmannamøta**. Han må ikkje koma i noka form for nøytral mellomstilling mellom befalet og soldatane.

Tillitsmannen bør gå inn for å få gjeve ut eit slags blad med «tillitsmannsinformasjon», slik at soldatane både kan vera trekt med i kvar einskild sak og samstundes kontrollera arbeidet til tillitsmannen.

3. TILLITSMANNEN MA ORDNA SEG MED SKIKKELEGE ARBEIDSFORHOLD. Pass på at sjefen legg dei nødvendige forholda til rette for tillitsmannsarbeidet, ved å skaffa til veges alle dei dokument som er nemnde i Tillitsmannsreglementet.

Så langt det er praktisk mogeleg skal tillitsmenna ha til rådvelde **eige kontor, telefon, skrivemaskin mm.** Hovudtillitsmannen har rett å nyttja ein del av tenestetida til arbeidet sitt.

4. TILLITSMANNEN MA HA GOD KONTAKT MED ANDRE TILLITSMENN. Tillitsmenna bør ha **førebuannde møte** før alle møte med befalet og administrasjonen. Dette gjeld alle plan: kompani, leir, distriktskonferanse og landskonferanse.

Distriktskonferansane for tillitsmenna må absolutt oppretthaldast, og ein kan ikkje godta at administrasjonen eller departementet legg vanskar i vegen på dette området.

Sakene som vert tekne opp bør **samordnast med andre leiarar.** Det svekkjer arbeidet vårt dersom kvar leir isolerer seg og berre tek opp sine «eigne» saker. Kontakten innan kvart distrikt må byggjast ut og koma inn i faste former, gjerne gjennom at ein vel tillitsmenn som har svaret for å samordna arbeidet i distriktet.

Tillitsmannen bør **ta kontakt med LTF** med jamne mellomrom gjennom brev, eller helst telefon.

5. AVGAAANDE TILLITSMANN BØR ALLTID LAGA EI OPPSUMMERING av tillitsmannsarbeidet i leiren. Dette skal brukast av dei nye tillitsmenna for å sikra kontinuitet i arbeidet.

Dei nye tillitsmenna bør spreia denne oppsummeringa vidare til soldatane.

YMSE FORSVARSPOLITIKK

I tillegg til dei andre kapitla i Vernepliktsprogrammet som tek opp den dagsaktuelle situasjonen for soldatane både politisk og økonomisk, ynskjer vi også å slå fast vårt syn på nokre sentrale «forsvarspolitiske» spørsmål som vedkjem soldatane.

1. INGEN MILITÆRE TROPPE MOT FOLKET I SOSIALE KONFLIKTER

Forsvarsdepartementet har avgjort at det ikke hører inn under tillitsmannsordningens virkemåte å drøfte om Forsvaret skal brukes i sosiale konflikter. Det er et teoretisk og politisk spørsmål.

2. NEI TIL VERVA HÆR

Mellan dei vernepliktige rår det idag usemje i det prinsipielle synet på Forsvaret. Dette synet vert då heller ikkje tek opp som punkt i Vernepliktsprogrammet. Derimot rår det stor semje om at vi foretrekke den oppbygninga Forsvaret har i dag, i motsetning til eit forsvar som heilt eller delvis byggjer på vervingssprinsippet. Ein verva hær kan lett skapa motsetningar mellom Forsvaret og resten av folket, og det er vidare lite eigna til forsvar av eit land som Noreg. Av den grunn går vi i mot den tendensen vi har sett dei siste åra med at verva personell kjem i staden for vernepliktig mannskap i ein del spesialjobbar innan Forsvaret.

3. VERNEPLIKTSALDEREN MÅ IKKJE SENKAST

Militærtjenesta utgir eit så pass stort ansvar at det krev eit vakse mannskap. Prinsippet

bør være at kvar soldat er ferdig med tenåringsalderen før han gjer verneplikta. Dette må vega sterkare enn ynskjet om å verta ferdig så tidleg som råd.

4. LIK TENESTETID FOR ALLE VÅPENGREINER

Det er idag få eller ingen praktiske grunnar får å ha lengre tenestetid i flyvåpenet og marinen enn i hæren. Resultatet bør difor verta lik tenestetid for alle vernepliktige. Det må vurderast om tenestetida kan senkast.

Sverige, Danmark og Finland har alle minst tre månader kortare tenestetid enn her i Noreg. I alle høve må eit år ver maksimum.

5. TENESTESTAD NÆR HEIMEN

Fordelinga av mannskapa må byggja på at vernepliktika skjer nærmast heimen. Det er brei semje mellom dei vernepliktige om at den beste forma for velferd er perm på heimstaden. Ei slik plassering vil også gjera det lettare å innfri kravet frå dei vernepliktige om fleire gratis heimreiser i månaden.

6. GODKJENN HØVET TIL Å NEKTA ORDRE AV SAMVETS- GRUNNAR

Forsvarsdepartementet meddelte bl a 25/7 75: Kravet om ordrenekt er ikke relevant i forhold til Forsvarets oppgaver eller i vårt samfunn førverig. Forsvarsdepartementet adviserer forslaget om å gå inn for rett til ordenekt. Dette spørsmålet hører ikke inn under tillitsmannsordningen.

7. SPRAKLEG JAMSTILLING

Forsvaret er til like med andre deler av statsapparatet underlagt lova om målbruk i statsatenesta. Denne lova vert på fleire punkt i Forsvaret i dag ikkje respektert. Alle skriv, brevveksling, brevsular og avisar (serleg Mannskapsavisen) må praktisera språkleg jamstilling.

● Vedteke av
Landskonferansen 1975
og utarbeid av
LTF-sekretariatet

